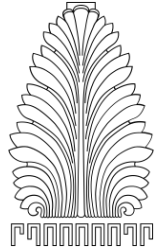

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA
Hämeentie 19
00500 Helsinki

Ympäristöministeriö

Suomen Arkkitehtiliiton lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi rakennuksissa käytettävien energiamuotojen kertoimien lukuarvoista

Ympäristöministeriö on pyytänyt Suomen Arkkitehtiliittoa lausuntoa valtioneuvoston asetuseronnoksesta, joka koskee rakennuksissa käytettävien energiamuotojen kertoimien lukuarvoja. Samaan aikaan lausuntokierroksella ovat myös kaksi muuta asetuseronnosta, jotka liittyvät myös uudelleen laaditun EPBD-direktiivin toimeenpanoon. Rakentamislain 37 § antaa valtuudet näiden asetusten antamiseen.

Euroopan unionin ilmasto- ja energiapolitiikan keskeisiä sitoumuksia ovat kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen sekä uusiutuvan energian paikan päällä tapahtuvan käytön maksimointi. Tavoitteena on myös päästötön rakennuskanta vuoteen 2050 mennessä. Uudelleen laadittu rakennusten energiatehokkuusdirektiivi edellyttää päästöttömältä rakennukselta vähintään kymmenen prosenttia pienempää energiantarvetta kuin nykyisellä uudella lähes nollaenergia-rakennuksella on.

Asetuseronnos mahdollistaisi jatkossa uudenlaisten energiayhteisöjen muodostamisen ja alueellisten kaukolämpölaitosten todellisen päästökertoimien käytön. Nämä molemmat ovat hyviä uudistuksia, jotka edistävät uusiutuvan energian käyttöä.

Eri energiamuotojen kertoimet pysyvät lähes nollaenergia rakennuksissa ennallaan, mutta päästökseen tavoiteltavaksi päästöttömäksi rakennukseksi, on käytettävä uusia kertoimia, joissa on erikseen esitetty kertoimet uusiutuvalla ja uusiutumattomalle energialle. Pidämme ehdotusta monin tavoin ongelmallisena sääntelyn ymmärrettävyyden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Kertoimissa on myös sisällöllisiä ongelmia, kuten puun kertoimessa, joka on polttoaineena hyvä. Nykytiedon valossa kuitenkin puun polttaminen on hiilen syklin kannalta haastavaa. Puun ja biomassan poltolla on myös negatiivinen biodiversiteettivaikutus.

Kolmen asetuksen kokonaisuus ei muodosta aiempaa terävämpää ajuria energiankulutuksen vähentämiselle. Alueella, jossa uusiutuvan energian osuus kaukolämmössä on suuri, voi tulevaisuudessa rakentaa energiatehokkuudeltaan n. 25 % heikomman kohteen verrattuna kaupunkiin, jossa uusiutuvan energian osuus kaukolämmössä on pienempi. Rakennettavan kohteen energiatehokkuus olisi tällöin n. 15 % nykyisiä määräyksiä heikompi eli uudella laskennalla mahdollistetaan nykyvaatimuksia heikompi energiatehokkuus. Tavoitteena kuitenkin pitäisi olla energiatehokkuus ja energian käytön vähentäminen, mikä on yhteiskunnallisesti tärkeää. Lisäenergia, olipa se sitten

uusiutuvaa tai uusiutumaton, maksaa kuluttaja ja energian hinta yleensä kohoaa, kun energiankulutus nousee.

Uudisrakentamisessa energian käytön raja-arvot on helpompi saavuttaa kuin korjaamisessa, koska silloin on mahdollista vaikuttaa rakenteisiin ja energiamuodon valintaan suunnittelun alusta asti. Sääntelyn ei tule kuitenkaan johtaa uudisrakentamisen energiatehokkuusvaatimusten heikkenemiseen. Lausuntoehdotus mahdollistaisi nykyistä tasoa energiatehokkuudeltaan heikompien uudisrakennusten rakentamisen energiamuotokerrointen muuntelun avulla

Tavoitteet päästöttömyydestä ja energian kulutuksen määrästä ovat ristiriitaisia, koska asetusten kokonaisuudessa sekoitetaan energiamuodon hankinta ja rakennuksen energiatehokkuus toisiinsa. Energiatodistus ja energialuokka eivät enää kuvaa rakennuksen energiatehokkuutta vaan siihen tehtyjä energian hankintasopimuksia. Tilanteesta seuraa, ettei energiatodistuksen perusteella enää jatkossa voi arvioida rakennuksen energiankulutusta esimerkiksi asuntokaupan yhteydessä. Koska myös vihreä rahoitus on yleensä sidottu E-lukuun, muutos voi horjuttaa koko järjestelmän uskottavuutta ja hankaloittaa energiatehokkuuden taloudellisia kannusteita. Energiatehokkuuden mittarina toimivaa E-lukua soveltuvampi paikka verkkokohtaisten päästöerojen huomioimiselle ovat GWP-laskenta sekä käytönaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen laskenta, jotka nimenomaisesti kuvaavat ilmastovaikutuksia.

Sekavuutta aiheuttaa energiamuoto kertomien aljako uusiutuviin ja uusiutumattomiin. Toki tämä mahdollistaa verkkokohtaisten ja kaukolämpölaitosten eri päästöttömyysasteilla tuotetun energia todellisten päästöjen huomioon ottamisen, mutta samalla se tekee kokonaisuudesta sekavan. Ehdotettujen energiamuoto kertomien monipolvisuus vähentää E-luvun kuvaavuutta ja sitä kautta energiatodistuksen käytettävyyttä. E-luvun tulee kuvata rakennuksen fyysisiä energiatehokkuuteen liittyviä ominaisuuksia, eikä sen tule perustua sopimukseen tai riippua laskenta-ajankohdasta.

Uusiutuvien ja uusiutumattomien energiamuotojen suhde on tuskin muuttumaton ja huolta aiheuttaa tiedon siiloutuminen loppukäyttäjälle. Kuinka uusiutuvan energian alkuperä ja järjestelyn pysyvyys varmennettaisiin ja kuinka sitä valvottaisiin? Ehdotetussa säädännössä on erittäin paljon tulkinnanvaraisuutta, joka vaarantaa lainsäädännön yhdenvertaisuuden. Eri alueilla sijaitsevat kiinteistöt olisivat tulevaisuudessa eriarvoisessa roolissa energiamääräysten näkökulmasta riippuen siitä, onko niiden mahdollista hyödyntää paljon uusiutuvaa energia käyttävää kaukolämpöä. Eriarvoisuutta aiheuttavat myös erilaiset omistusrakenteet. Asunto-osakeyhtiöiden sähkönhankinta kattaa ainoastaan kiinteistösähkön, vaikka energiatodistus kattaa myös käyttäjäsähkön. Myös eri toimijoiden mahdollisuudet hankkia alkuperätakuita vaihtelevat. Esimerkiksi kuluttajille tai taloyhtiöille alkuperätakuiden futuurien hankinta pitkille jaksoille ei ole tällä hetkellä mahdollista.

Tässä vaiheessa on parasta keskittyä pohtimaan tarkkojen raja-arvojen sijaan sitä, millä mekanismeilla laskentaa toteutetaan ja onko se toimiva. Raja-arvojen voi aina kiristää, mutta laskentamekanismi on todennäköisesti pitkäikäisempi. Pitäisi välttää sitä, että

lainsäädännön tuodessa uusia elementtejä käyttöön, vanhat jäivät päälle ja syntyy päällekkäisiä ohjausrakenteita. Pitäisi luopua jostakin, että ohjattaisiin kokonaisvaltaisemmin vähemmillä tunnusluvuilla. Tässä ei olla nyt onnistuttu. Kokonaisuus on sekava ja sitä on vaikea hahmottaa. Lainsäädännön tulee tuottaa selkeää ja ymmärrettävää toimintakulttuuria.

Helsingissä 13.6.2025

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry

Rakennussuunnittelun toimikunnan puolesta,

Heini Korpelainen,

erityisasiantuntija, SAFA

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA on suomalaisten arkkitehtien ammatillinen ja aatteellinen yhteisö, joka toimii arkkitehtuurin ja laadukkaan elinympäristön puolesta. Arkkitehtiliittoon kuuluu 3800 arkkitehtia ja arkkitehtiopiskelijaa. SAFA mm. julkaisee Arkkitehti-lehteä ja jakaa vuosittain palkintoja – näkyvimpänä niistä Arkkitehtuurin Finlandia -palkinto sekä tarjoaa asiantuntijapalvelua arkkitehtuurikilpailujen järjestäjille. SAFA on Akavan jäsenjärjestö ja Euroopan arkkitehtineuvoston (ACE) jäsen.